

KADÄM MU KAOTIK VOLAPÜKA.

Fa „Daniil Morozov’.

Sekü nitedäl obik enu ereidob nunis Volapükakadämi balid tefölis in el „Volapükabled” fa ‚Schleyer’, ‚Le Volapük’ (redakü ‚Kerckhoffs’ benosevädik) ed in vödabuk disinapüka: ‚Idiom neutral’ (sotül fa el ‚Holmes’ pro Linglänapükans; ninädon jenotemi brefik kadäma bevünetik Volapüka se rigäd Deutänapükik ela Rosenberger petradutöli). Ad stun vemik oba, in fonäts at jenäds pluuneplu difiks pabepenons, äsva ädutons-la lü levals paralelik kil. Ebüocedölo, das penäds pemäniotöl ga pelautons in vol bal, esteifülob ad mekön lovelogami jenöfotas se ons valik. Atos ba zesüdon födü verat, bi tidabuks mödikün bevüpükava äjinons palautön fa vikodans tefü feits timas vönädik et.

BÜJENOTEM. Hiel Schleyer ämäniotom zesüdi ela ‚Völkerssprachakademie’ (kadäm pükik bevünetik), kel ömuton kontrolön e pakön lotografi balik menefa, medü „Siunahap” (gased ettimik okik) ya ün mätzul yela 1878^{id} pö notükam volalafaba okik. Pos daved Volapüka tikamagot at äjinon volfön in tikäl ela Schleyer (samo ün setul ela 1886 in yeged dö dinitis Volapükanefta äpenom dö kadämans ü *kademels* milfoltums fütüriks, äsi dö senätans ü *senatels* tums). Ün yunul ela 1887 medü „Volapükabled” okik änotükom nomemi büfik kadäma, kel öbinädon me 1-ido) cifal, 2-ido) *pladal* (pladulan) cifala (cal at sümon ad vicifal nutimik), 3-ido) *senatels* (senätans) 100, 4-ido) *kademels* (poso *kademans*, nu *kadämans*) anik (balan pro mens balion neta alik).

PRIM. Kadäm calöfiko pistidon tü 1887, gustul, 9, pö seadod Volapükakongreda valemik telid in ‚München’. Täno lised büfik *kademalas* äpubon (ma büoced ettimik, *kademal* ü *kadämal* bal özesüdon pro mens degbalion neta seimik ü pro degans kadämanas); i cal *kademana* (*kadämana spodöl*) pämänioton. Ün tobul ela 1887 medü „Volapükabled” okik datuval änunom, das kadämals fa om pinemöls, büä ögetoms diplomi kadämala, ümutoms getön diplomi profäsorana ma noms kösömik. Ye mödikans äjinons nedemön vödis at, ed äcedons, das pö kongred di ‚München’ kadäm lölik pifomon-la nen stipots zuik alseimik miedüköl. Ma ‚Rosenberger’ primo kadäm bevünetik Volapüka äbinädon me mens 17 se läns 12, ab jöt somik äflagonöv kalkulamodi nesevädik seimik. Ekö! lised tefik (datuval labom nümedi serik): **0) Johann Martin Schleyer** as dilekal (suvo pänemom ettimo as „presidan”); **1) Prof. Dr. Auguste Kerckhoffs** (Fransän, ‚Paris’) as dilekan (säcäl lölöfik: 1892, 8^{ul}, 9); **2) Prof. José da Silva Teixeira** (Portugän, ‚Porto’; säcäl: 1892, 3^{ul}, 1); **3) Dr. Francisco Fernandez Iparraguirre** (Spanyän, ‚Guadalajara’; †1889, 5^{ul}, 7); **4) Angelo Ferretti** (Litaliyän, ‚Reggio nell’Emilia’; säcäl: 1892, 3^{ul}, 1); **5) Karl Dornbusch** (Linglän, ‚London’; †1888, 10^{ul}, 24); **6) Joseph Holden** (Linglän, ‚Preston’; säcäl: 1890, 12^{ul}, 14); **7) Dr. Tiberius Cornelis Winkler** (Nedän, ‚Haarlem’; säcäl: 1893, 6^{ul}, 6); **8) August Nilson** (Svedän, ‚Gefle’; no elasumom cali demü vobods tu mödiks); **8) Woldemar Rosenberger** [Rusänapüko: ‚Владимир Карлович Розенбергер’] (Rusän, ‚Peterburg’); **9) Joseph Bernhaupt** (Süriyän, ‚Beirut’ [nu Libanän]; sis yunul ela 1888 no äföлом bligis kadämik oka, bi no ävilom kompenön pö votükam Volapüka ta vil ela Schleyer; säcäl calöfik: 1890, 12^{ul}, 14); **10) konulan: Charles Ezra Sprague** (Tats pebalöl Lamerikäna, ‚New York’; säcäl: 1896, 8^{ul}, 31); **11) Dr. Moritz Obhlidal** (Lösterän, ‚Wien’; säcäl: 1891, 4^{ul}); **12) Prof. Dr. Alfons Ritter von Rylski** (Lösterän, ‚Wien’; säcäl: 1891, 4^{ul}); **13) Georg (György) Bánfi** [ü *Bauer*] (Macarän, ‚Budapest’; säcäl: 1889, 5^{ul}); **14) Richard Herold** (Badän in Deutän, ‚Konstanz’; säcäl: 1889, 4^{ul}); **15) Rupert Kniele** (Vürtän in Deutän, ‚Allmendingen’; säcäl: 1890, 7^{ul}, 20); **16) Prof. Heinrich Schnepfer** (Lofüda-Bayän in Deutän, ‚München’; säcäl: 1889, 5^{ul}); **17) Anton Colling** (Palzän in Deutän, ‚Ludwigshafen’; as men mükik no

ävilmom dasumön cali, ab ädunom so pos begs lunüpik datuvala. Ye ‚Colling‘ no pädasevom as kadämal fa kadäm dilekü ‚Kerckhoffs‘); **18**) *J. Fieweger* (Jlesän in Deutän, ‚Breslau‘ [nu ‚Wrocław‘ in Polän]; säcäl: 1889, 3^{ul}, 10).

KADÄMALS NULIK BÜ 1888. Ma el „Jenotem brefik kadäma bevünetik Volapüka“, el Kerckhoffs ägetom de Schleyer däli ad läükön lü num kadämalas 17 nog pösodis 7. Num at jinon binön dotabik, bi jenöfo dilekan äkoedom jenön daväli kadämalas nog mälas jüi novul ela 1887 (kadäm ömuton primön vobi oka sis yanul yela 1888^{id}). Kadämal nog bal pävalom pro Svedän pla utan, kel no ilasumom cali. Ämäniotölo gitodis patik fa kongred di ‚München‘ ome pigevölis, i ‚Kerckhoffs‘ äcalodom kadämals nog telis pro Fransän as yufans oka. Mödikünans nulikanas at (pläamü el Hippolyte Guigues) sekü kods seimik neföro pädasevoms fa datuval as limans Volapükakadäma. Ekö! lised utanas, kels pedavälons jü novul ela 1887 sekü töbids ela Kerckhoffs: **1**) *Prof. Arthur Heyligers* (Belgän, ‚Antwerpen‘; säcäl: 1893, 1^{ul}, 15); **2**) *J. C. Åen (Aaen)* (Danän, ‚Åby‘; säcäl: 1888, 12^{ul}); **3**) *Henry J. Harrison* [sotül nema in Rusän pägeböl: ‚Андрей Иванович Гаррисон‘] (Rusän, ‚Peterburg‘; säcäl: 1895, 5^{ul}, 4); **4**) *Dr. J. P. Licherdopol* (Rumän, ‚București‘; säcäl: 1898, 3^{ul}, 18); **5**) *Prof. J. M. de Zubiria* (Spanyän, ‚Bilbao‘; säcäl: 1892, 3^{ul}, 1); **6**) *Prof. Augusto de Actis* (Litaliyän, ‚Ferrara‘; säcäl: 1894, 9^{ul}, 24); **7**) *Prof. John Runström* (Svedän, ‚Stockholm‘, pla ‚Nilson‘, kel no evilom lasumön cali; säcäl: 1892, 3^{ul}, 1); **8**) *Dr. Louis Victor Allaire* (Fransän, ‚Paris‘; †1888, 7^{ul}, 25); **9**) *Prof. Hippolyte Guigues* (Fransän, ‚Paris‘; säcäl: 1895, 5^{ul}, 29).

„KADÄM LEGIK“ MA ‚SCHLEYER‘. Dü yel 1888^{id} datuval suvo änunom medü „Vpabled“ okik, das te om it älabom gitäti ad zepön limanis nulik kadäma e sludotis valik kadäma. Ün yanul ela 1889 äprimom lisedi kadämalas e kadämanas verätikas, lised kelik ön kodül defa diploma ko dispenäd datuvala no äninädon nemis kadämalas anik (bevü votiks i nemi ela ‚Kerckhoffs‘). Ekö! nün dö kadäm ut, kel sunädo äpubon ün 1889: **1**) *H. Schnepfer*, **2**) *Rupert Kniele*, **3**) *Anton Colling*, **4**) *Joseph Bernhaupt*, **5**) *Iparraguirre*, **6**) *Wladimir Rosenberger*, **7**) *Georg Banfi*, **8**) *K. Dornbusch*, **9**) *Charles E. Sprague*, **10**) *T. C. Winkler*. Jü yunul yela 1890^{id} (kü ‚Schleyer‘ äpübom lisedi kadäma telid vero nulika ad plaükön kadämi säslöpik dilekü ‚Kerckhoffs‘) ked at päläfulükon ön mod sököl: **I. Kadämans:** **11**) *Joaquín de Arce y Bodega* (Spanyän, ‚Madrid‘, 1889, 2^{ul}); **12**) *Jan Miroslav Bakalář* (Lösterän-Macarän, Moravän, ‚Lundenburg‘ [nu Tsyegän, ‚Břeclav‘], 1889, 2^{ul}); **13**) profäsoran: *Hippolyte Guigues* (Fransän, ‚Paris‘, 1889, 2^{ul}); **14**) *Alexander S. Harvey* (Linglän, ‚London‘, 1889, 3^{ul}); **15**) dokan ä profäsoran: *G. Krause* (Linglän, ‚Kingston upon Hull‘, 1889, 3^{ul}); **16**) *Henri Rubino de Barazia* (Fransän, ‚La Rochelle‘, 1889, 3^{ul}); **17**) *J. H. Peitz* (Deutän, Vesfalän, ‚Büren‘, 1889, 3^{ul}); **18**) *Angelo Ferretti* (Litaliyän, ‚Reggio nell'Emilia‘, 1889, 4^{ul}); **19**) *Paul Plum* (Danän, ‚København‘, 1889, 5^{ul}); **20**) *Carlo Giani* (Litaliyän, ‚Milano‘, 1889, 7^{ul}); **21**) *Arnold Scherzinger* (Tats pebalöl Lamerikäna, ‚Walla Walla‘, 1889, 7^{ul}); **22**) *Gioacchino Manoritta* (Tats pebalöl Lamerikäna, ‚New Orleans‘, 1889, 10^{ul}); **23**) *Anton J. St. Werten* (Nedän, ‚Beers‘, 1889, 12^{ul}); **24**) *Adolf Braun* (Deutän, Badän, ‚Ilmspan‘, 1890, 2^{ul}); **25**) *Julius Stettner* (Deutän, Vürtän, ‚Bad Cannstatt‘, 1890, 2^{ul}); **26**) *Titus Hilarius Tromp* (Nedän, ‚Oudenbosch‘, 1890, 2^{ul}); **27**) *A. S. Teutschel* („pro tats Pasifeanik 7 Lamerikäna“, Kalifornän, ‚San Francisco‘, 1890, 2^{ul}); **28**) *Giuseppe Menghini* (Litaliyän, ‚Belluno‘, 1890, 3^{ul}); **29**) *Julius Kroiß* (Lösterän, ‚Hohenberg‘, 1890, 3^{ul}); **30**) *Ferdinand Hilbe* (Lösterän, Tirolän, ‚Innsbruck‘, 1890, 4^{ul}). **II. Senätans:** **1**) *Rupert Kniele* (Deutän, Vürtän, ‚Allmendingen‘, 1889, 2^{ul}); **2**) *Joseph Bernhaupt* (Siyop, Süriyän [nu Libanän], ‚Beyrut‘, 1889, 2^{ul}); **3**) *J. H. Peitz* (Deutän, Vesfalän, ‚Büren‘, 1889, 2^{ul}); **4**) *Anton Colling* (Deutän, Bayän, ‚Nürnberg‘, 1889, 5^{ul}).

KADÄM NESEKIDIK CIFAMÜ DILEKAN. Ün prilul ela 1889 ‚Kerckhoffs‘ äjinom steifön ad zepön steifädanis kadämik ma lised fa ‚Schleyer‘. Ekö! pösods tefik, kels pämäniotons in penäds dilekana: **a)** *Henri Rubino de Barazia* (Fransän; säcäl: 1890, 7^{ul}, 20); **ä)** *Alexander S. Harvey* (Linglän, säcäl: 1892, 3^{ul}, 1); **b)** *Paul Plum* (Danän; pla el Åen (Aaen), kel ilüvom Danäni); **ë)** *G. Krause* (Linglän; daväl no pizepon). Du ‚Schleyer‘ äbleibom pianiko votükön pösodefi kadäma, ‚Kerckhoffs‘ jü mayul yela 1889^{id} (nog bü kongred bevünetik di ‚Paris‘) äkoedom jenön daväli kadämallas nulik 13 (bo tefü atos slofans fiedik ela Schleyer äpenoms, das dilekan kadäma ifulükom kadämi me meugakompenans okik ed igo ivedükon-la kadämi slafiani oka). Ekö! pösods tefik: **c)** *Vincenzo Amoretti* (Litaliyän, ‚Turin‘; säcäl: 1890, 12^{ul}, 14); **d)** *Prof. J. Hanno Deiler* (Tats pebalöl Lamerikäna, ‚New Orleans‘; säcäl: 1890, 7^{ul}, 20); **e)** *Dr. Thaddeus Devidé* (Lösterän, ‚Wien‘; säcäl: 1892, 4^{ul}, 25); **f)** *Prof. Jesus Diaz de Leon* (Mäxikän, ‚Aguascalientes‘; säcäl: 1892, 3^{ul}, 1); **g)** *Prof. Dr. Siegfried Lederer* (Lösterän, ‚Wien‘; säcäl: 1892, 4^{ul}, 25); **h)** *Auguste Morel* (Fransän, ‚Le Creusot‘; säcäl: 1895, 5^{ul}, 29); **i)** *Prof. C. Moutonnier* (Tats pebalöl Lamerikäna, ‚Chicago‘; säcäl: 1892, 3^{ul}, 1); **j)** *W. Pflaumer* (Deutän, ‚Halle a. Saale‘; †1890, 1^{ul}, 6); **k)** *Dr. J. E. Weiss* (Deutän, ‚München‘; säcäl: 1890, 7^{ul}, 20); **l)** *Prof. Dr. O. Knuth* (Deutän, ‚Steglitz‘, nu dil ela ‚Berlin‘; pla el Fieweger; säcäl: 1893, 6^{ul}, 19); **m)** *Friedrich Krüger* (Deutän, ‚Hamburg‘; pla el Schnepfer; säcäl: 1894, 11^{ul}, 12); **n)** *Prof. Nicolas de Ugarte* (Spanyän, ‚Guadalajara‘; pla el Iparraguirre ideadöl; säcäl: 1894, 10^{ul}, 1); **o)** *Dr. med. M. W. Wood* (Tats pebalöl Lamerikäna, ‚Fort Randall‘, ‚Dakota‘; poso ‚Jefferson Barracks‘, ‚Missouri‘). Pos Volapükakongred kilid ün tobul yela 1889^{id} dilekan äzepom kadämalls sököl: **ö)** *George Day* (Linglän, ‚London‘; säcäl: 1892, 3^{ul}, 1); **p)** *Pál de Madarassy* (Macarän, ‚Budapest‘; säcäl: 1892, 3^{ul}, 1). So timü Volapükakongred kilid ma dilekan kadäm äbinädon me limans sököl: I. Cifef: **1)** *Schleyer* (cifal), **2)** *Kerckhoffs* (dilekan, FRANSÄN), **3)** *von Rylski* (vidilekan, LÖSTERÄN), **4)** *Guigues* (sekretan, FRANSÄN); II. Kadämalls votik: **5)** *Heyligers* [BELGÄN], **6)** *da Silva Teixeira* [PORTUGÄN], **7)** *Plum* [DANÄN], **8)** *Kniele*, **9)** *Knuth*, **10)** *Krüger*, **11)** *Pflaumer*, **12)** *Weiss* [DEUTÄN], **13)** *de Barazia*, **14)** *Morel* [FRANSÄN], **15)** *Devidé*, **16)** *Lederer*, **17)** *Obhlidal* [LÖSTERÄN], **18)** *Diaz de Leon* [MÄXIKÄN], **19)** *Winkler* [NEDÄN], **20)** *Harvey*, **21)** *Holden* [LINGLÄN], **22)** *Hanno Deiler*, **23)** *Moutonnier*, **24)** *Sprague*, **25)** *Wood* [TATS PEBALÖL LAMERIKÄNA], **26)** *Licherdopol* [RUMÄN], **27)** *Harrison*, **28)** *Rosenberger* [RUSÄN], **29)** *de Ugarte*, **30)** *de Zubiria* [SPANYÄN], **31)** *Bernhaupt* [SÜRIYÄN], **32)** *Runström* [SVEDÄN], **33)** *Actis*, **34)** *Amoretti*, **35)** *Ferretti* [LITALIYÄN].

KLUDOD. Jenöfots löpik tefü jäf kadäma balid jonülons, das nek mastalas ettimik Volapüka äbitom ritiko. Balflano el Schleyer äsümom ad cögamastal, kel pö mätapled pro titul mätamastana volik anna äkoedom-la falön cögaboedi e jutön piädis äl flans valik. Votaflano el Kerckhoffs i no äsötom bü zep statudas fifümik jenükön daväli bo lafa kadämallas, dat votükams calöfik pükasita di ‚Schleyer‘ pölasumons-la fasilikumo. Leigüpo dilekan ädunom verätiko, das ästeifülom ad vedükön kadämi nogani vero nesekidiki de datuval (ma sam kadämas nolavik mödik, limans kelas kanons bejäfön säkädis bai gitods calöfik oka).

Alo binos bisarik, das ‚Schleyer‘ ästidom kadämi, kel äninädon pösodis votükamiälik mödik ut, kels ya bü tim seimik ilofädons notidiko feafomami Volapüka (as sams: els ‚Kerckhoffs‘, ‚Iparraguirre‘, ...). Dunakodis kinik el Schleyer älabom-li? Niludob, das ätefons mubalido nämäti. Sis prim Volapükamufa datuval ästeifom ad datikön püki, kel no öläson ön bos leigodü natapüks sevädikün. Gönü nämät vemikum kadäm vo äbinonöv zesüdik: dub daved kadäma lönik Volapük äreaфон ini ked cädik bal ko Fransäna-, Spanyäna-, Svedäna-, ... Rusänapük. Zuo medü noganükam kadäma el

Schleyer ba ädesinom ad daküpedön ed ad tadunön Volapükani votükamiälik famik.
Ye büoneletamed at eklülädon binön vanik.

„Vög Volapüka“. Nüm: 9, pads: 87–90. Nüm: 10, pads: 95, 96.